

3.3. Obyvateľstvo, infraštruktúra, kultúrohistorické hodnoty

Rozloha Mesta Šamorín je 44,35 km² (4 435 ha), na tomto území žije 12 922 obyvateľov (r. 2012). Hustota osídlenia dosahuje cca 291,36 obyvateľov na km².

Z administratívneho hľadiska je mesto začlenené do okresu Dunajská Streda, Trnavského samosprávneho kraja. Najbližšími mestami sú Dunajská Streda a Bratislava. Dopravne je mesto spojené so všetkými okolitými obcami. V meste Šamorín sú sústredené všetky zariadenia vyššej občianskej vybavenosti a výroby.

3.3.1 Charakter sídelnej štruktúry a demografia

Riešené územie Šamorín je vymedzené 18 urbanistickými obvodmi a má celkovú výmeru 4,435 ha. Hustota osídlenia 291,36 obyvateľov/1 km² vysoko prevyšuje celookresný priemer.

Mesto Šamorín sa nachádza v západnej časti Žitného ostrova neďaleko Dunaja, v blízkosti hlavného mesta SR Bratislavy. V katastri Šamorín je vybudovaný prírodný kanál, ktorý zásobuje vodou Gabčíkovskú elektrárňu. V časti mesta, Čilistov, vedie popri Dunaji medzinárodná cyklistická trasa, ktorá je v letnom období značne využívaná. Na území mesta je krásny lesopark POMLE, kde sa usporadúvajú rôzne spoločenské akcie – májové oslavy, vinobranie, hudobné festivaly a iné rôzne podujatia a ktorý zároveň slúži na oddych. V meste sa nachádzajú služby všetkého druhu a sú tu veľmi dobré podmienky na ubytovanie podľa výberu a náročnosti záujemcov. Stravovacie služby ponúkajú špeciality Žitného ostrova, napríklad hotel Kormorán, ktorý sa nachádza priamo pri Dunaji a poskytuje nadštandardné služby a ďalšie, ktoré sú v centre mesta.

Mliečno, Čilistov, Šámot, Bučuháza a Kráľovianky sú dnes súčasťou Šamorína, kedysi však boli samostatnými obcami. V najskorších zachovaných listinách pochádzajúcich zo 14. storočia sa vyskytuje obec **Mliečno** pod názvom "Villa Lactis". V tomto období Mliečno ešte nebolo samostatnou obcou – nazývala sa "villa", čiže bola majerom. Zemepánmi Mliečna bola rodina Görgeteghiovcov. Ďalšie listiny zo 14. - 15. storočia vyzdvihujú, že táto obec bola osídlená zemanmi. Hodnosť obce **Bučuháza** naznačená jej pomenovaním vyskytujúcim sa v historických dokumentoch – Wulchusamut - Zemianska Bučuháza. Iné dokumenty spomínajú túto obec pod názvom Bulchu. Hodnoverný dokument potvrdzuje, že v r. 1238 patrila Bučuháza k Bratislavskému hradu. **Kráľovianky** sú starou zemianskou osadou. V dokumentoch sa uvádzajú ako Nobilis de Királyfia – čiže Zemianske Kráľovianky. Osada mala aj pečiatku s erbom a štít. Na štíte je zobrazený lev držiaci meč pravou, kosák ľavou labou. Na hornej časti štítu je zobrazená koruna sv. Štefana. **Čilistov** sa v roku 1238 spomína ako hradný majetok Bratislavského hradu ležiaci pri Čiližskom potoku. V roku 1282 už figuruje pod názvom Csölösztő (Čilistov), neskôršie sa stretneme aj nemeckým pomenovaním Kledern. Čilistovský úsek Dunaja v 19. storočí bol známy početnými riečnymi mlynmi.

Osadu **Šámot** spomína listina vydaná v roku 1238. Neskôršia listina vydaná kráľom Lászlóm Kunom z roku 1277 osvedčuje darovanie osady Šámot kráľom Belom IV. bratislavskému prepoštovi.

Demografické údaje

Šamorín patrí k sídlam, ktoré na Slovensku zaznamenali dynamický rast počtu obyvateľov. Najväčšie prírastky obyvateľstva zaznamenalo mesto v 20 - ročnom období rokov 1971 - 1991. Z celkového prírastku cca 7 000 obyvateľov pripadá na obdobie rokov 1971 - 1991 viac ako 4 900 osôb, t.j. 70 %.

Okrem vlastných prirodzených prírastkov mesto rástlo aj na základe migrácie obyvateľstva z vidieckych sídiel, podporovanej rozsiahlou novou bytovou výstavbou. Migračný pohyb obyvateľov ako činiteľ populačného vývoja je odozvou vnútorných a vonkajších stabilizačných, respektíve destabilizačných faktorov.

Od roku 1986 je v meste evidentná nielen tendencia poklesu prirodzených prírastkov, ale aj tendencia výrazného zníženia migrácie vidieckeho obyvateľstva do mesta v dôsledku podstatného obmedzenia hromadnej bytovej výstavby v sídelnom útvaru. Pohyb obyvateľstva po rok 1991 potvrdzuje tendenciu vývoja po roku 1986, t.j. výraznú tendenciu spomalenia rastu počtu obyvateľov sídelného útvaru, a to v dôsledku záporného migračného salda a poklesu prirodzených prírastkov, avšak na priaznivejšiu vekovú skladbu obyvateľstva vykazuje sídelný útvar vyššie priemerné ročné prirodzené prírastky v porovnaní s celookresnými hodnotami.

Mesto Šamorín patrí do skupiny stredných miest. Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia je vyrovnaná.

Vo vekovej štruktúre prevládajú obyvatelia v produktívnom veku. Za posledných 10 rokov rast počtu obyvateľov v okrese Dunajská Streda zaznamenali nielen mestá, ale aj vidiek. Mesto Dunajská Streda vykazuje index rastu počtu obyvateľov 101,2, mesto Šamorín 100,78, mesto Veľký Meder zaznamenal pokles počtu obyvateľov. Svedčí to o stabilizácii obyvateľstva v území okresu Dunajská Streda, čo je priaznivý demografický ale aj sociálno-ekonomický jav.

Tabuľka 3.3.1.1 Demografia 31.12. 2012

<i>Demografia (31.12.2012)</i>	
Ukazovateľ	Hodnota
Počet obyvateľov k 31.12. spolu	12922
muži	6163
ženy	6759
Predproduktívny vek (0-14) spolu	1967
Produktívny vek (15-54) ženy	3937
Produktívny vek (15-59) muži	4178
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	2840
Počet sobášov	65
Počet rozvodov	39
Počet živonarodených spolu	155
muži	73
ženy	82
Počet zomretých spolu	105
muži	50
ženy	55
Celkový prírastok (úbytok) obyv. spolu	121
muži	49
ženy	72

<i>Vybrané výsledky zo sčítania v roku 1991 a 2001</i>		
Ukazovateľ	SĽDB 1991	SODB 2001
Obyvateľstvo spolu - počet	12 051	12 143
muži - počet	5 883	5 845
ženy - počet	6 168	6 298
Bývajúce obyv. podľa národností:		
Slovenská %	27,44	30,96
Maďarská %	71,04	66,63
Rómska %	0,36	0,65
Rusínska %	0,02	0,01
Ukrajinská %	0,01	0,03
Česká %	0,76	0,68
Moravská %	0,02	0,00
Sliezska %	0,00	0,00
Nemecká %	0,02	0,12
Poľská %	0,00	0,01

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania:	64,84	75,27
Rímskokatolícke %		
Evanjelické %	6,49	4,42
Gréckokatolícke %	0,23	0,68
Pravoslávne %	0,02	0,06
Čs. husitské %	0,02	0,03
Bez vyznania %	10,09	11,75
Ostatné %	0,41	0,16
Nezistené %	17,89	2,38
Osoby ekonomicky aktívne spolu	-	6 634
muži	-	3 407
ženy	-	3 227
Pracujúci spolu	-	5 383
muži	-	2 884
ženy	-	2 499
Nezamestnaní spolu	-	876
muži	-	495
ženy	-	381
Domy spolu	1 414	1 607
Trvale obývané domy spolu	1 318	1 417

Sídla

Riešené územie sídelného útvaru Šamorín sa člení na 18 urbanistických obvodov, ktoré sú určené ministerstvom vnútra, ich názvy sú čerpané z Lexikonu obcí – sčítanie ľudu domov a bytov vid'. tabuľka 3.3.1.2 :

Číslo a názov urbanistického obvodu	Počet obyvateľov	% podiel na celkovom počte obyvateľov v r. 2001
001 Šamorín – stred	3615	29,8
002 Nové mesto	3333	27,5
003 Hamuliakovská	469	3,9
004 Sídliisko Šamorín	965	7,9
005 Priemyslený obvod	281	2,3
006 Vodárenská	1443	11,9
007 Poľ. Družstvo	-	-
008 Dostihová	147	1,2
009 Sad mieru	9	0,1
010 Čistá lúka	645	5,3
011 Dunajský rad	68	0,5
012 Mliečno	960	7,9
013 Čilistov	74	0,6
014 Bučuháza	28	0,2
015 Šámot	94	0,8
016 Kráľovianky	12	0,1
017 Dunajské	-	-
018 Podlesie	-	-

Z uvedených údajov vyplýva, že funkcia bývania ako hlavná a dominantná je charakteristická pre šesť urbanistických obvodov, a to: Šamorín - stred, Nové mesto, Sídliisko Šamorín, Vodárenská, Čistá lúka a Mliečno, v ktorých býva 10 961 obyvateľov, t.j. 90,3 % všetkých obyvateľov sídelného útvaru.

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov sídelného útvaru Šamorín bol ovplyvnený rozsahom realizovanej novej bytovej výstavby v jednotlivých obdobiach.

Značný rozsah novej bytovej výstavby najmä v období rokov 1971 - 1980 a 1981 - 1990, kedy sa vybudovali obytné súbory KBV sa prejavil vo výraznom náraste počtu obyvateľov.

3.3.2 Priemysel a poľnohospodárstvo

Priemyselná výroba a stavebníctvo

Trnavský samosprávny kraj je priemyselno - poľnohospodárskym regiónom, v ktorom sú zastúpené takmer všetky odvetvia priemyslu: strojársky priemysel, textilný priemysel, kovovýroba a hutnícka druhovýroba, elektrotechnický, potravinársky, drevársky, papierenský, chemický, sklársky aj energetický priemysel. Napriek tomu však okres Dunajská Streda je v rámci SR rozsahom a významom svojich kapacít i z pohľadu zamestnanosti priemyselne slabo rozvinuté územie.

V samotnom meste Šamorín sa nachádza priemyselný park s rozlohou 120 000 m². Priemyselná výroba je sústredená predovšetkým do výrobného obvodu na severovýchode mesta medzi cestou I/63 a II/503.

Funkcia navrhovaných podnikateľských aktivít, výroby a skladového hospodárstva je situovaná okolo cesty II/503 v smere na Senec. Okres Dunajská Streda je v rámci SR rozsahom a významom svojich kapacít i z pohľadu zamestnanosti priemyselne slabo rozvinuté územie.

Hospodárska základňa priemyselnej a stavebnej výroby zaznamenala za obdobie 1990 - 1993 v priebehu prechodu na trhové hospodárstvo zásadné zmeny v organizačnej štruktúre podnikov (rozpad veľkých stavebných podnikov, privatizácia) ako aj v poklese výroby a zamestnanosti (dôsledkom problémov napr. vo sfére odbytu pre rozpad trhu, slabou konkurenčnou schopnosťou výrobkov atď.).

Centrami stavebnej výroby sú Dunajská Streda (v roku 1989 cca 6939 prac.), Veľký Meder (cca 1747 prac.), Šamorín (cca 1370 prac.).

V Šamoríne je priemyselná výroba sústredená predovšetkým do výrobného obvodu na severovýchode medzi cestou I/63 a II/503. Tu sú lokalizované nosné výrobné kapacity. Jedným z limitujúcich faktorov rozvoja je aj stavebná výroba. Oživenie stavebnej výroby by malo pozitívny vplyv na celkový rozvoj hospodárskej činnosti, nakoľko na stavebnú výrobu nadväzujú aj iné výrobné odvetvia a rozvoj stavebníctva by zároveň oživil činnosť ďalších priemyselných odvetví.

Poľnohospodárstvo

Územie mesta Šamorín je vymedzené hranicami katastrov Šamorín, Mliečno, Čilistov, Kráľovianky, Bučuháza.

Priemerná teplota počas vegetačného obdobia sa pohybuje okolo 16-17 °C. Celkové množstvo zrážok predstavuje 350-500 mm ročne. Bilancia vlhových pomerov je záporná. Nedostatok vlhky sa prejavuje predovšetkým v druhej polovici vegetačného obdobia.

Pôdotvorným substrátom sú vápenaté riečne usadeniny prekryté sprašami, ktoré podmienili vývin karbonátových, prevažne hlbokých až veľmi hlbokých pôd s humusovým horizontom až do 40 cm. Geneticky predstavujú pôdy dva typy, černozeme a fluvizeme. V riešenom území ich výskyt orientačne vymedzuje cesta I/63 Bratislava - Komárno. Severne od nej sa rozprestierajú černozeme a smerom na juh fluvizeme.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov k 17.02.2002 za jednotlivé katastrálne územia administratívnej obce Šamorín.

Tabuľka 3.3.2.1 Štatistické členenie druhov pozemkov okolitých miest a obcí

Druh pozemku	Katastrálne územie výmera v ha				
	Šamorín	Bučuháza	Čilistov	Kráľovianky	Mliečno
Orná pôda	864,5	579,2	81,2	212,6	343,2
Vínica	35,5	-	-	-	-
Záhrada	50,3	3,8	5,6	3,2	14,4
Ovocný sad	0,4	1,8	-	0,5	-
Poľnohosp. pôda	983,0	584,9	66,8	216,4	358,2
Lesná pôda	25,5	3,2	0,5	0,1	31,7

Od roku 1995 poklesla výmera poľnohospodárskej pôdy o 23,3 ha.

Najväčšiu časť poľnohospodárskeho územia sídla Šamorín má v užívaní PD Modrý Dunaj so sídlom v Šamoríne, ktorého hospodársky obvod sa rozprestiera v ďalších siedmich katastrálnych územiach.

Pre poľnohospodársku výrobu využíva toto družstvo poľnohospodársku pôdu s celkovou výmerou 1500 ha. Charakter rastlinnej a živočíšnej výroby určujú prírodné podmienky. Na zabezpečovanie poľnohospodárskej prvovýroby slúžia v riešenom území tieto areály:

- areál s objektom administratívnej budovy na k.ú. Mliečno,
- areál hospodárskeho strediska v Šamoríne,
- areál hospodárskeho strediska v Mliečne,
- areál mechanizačného strediska v Šamoríne.

Najväčší vplyv na charakter krajiny a na jej funkciu má poľnohospodárska výroba, ktorá pretvorila prírodné prostredie na agrárnu krajinu.

Lesy

Keďže územie je veľmi úrodné, najväčšie plochy boli premenené na polia a zachovalo sa len veľmi málo lesov a lúk. Popri Dunaji sa vyskytujú lužné lesy, v ktorých rastie napr. topol biely, topol čierny, brest, rôzne druhy vrb, jelša lepkavá. V krovinnom a bylinnom poschodí môžeme nájsť žihľavu dvojdomú, lipkavca obyčajného, ostružinu, svíba krvavého a bazu čiernu. Len v týchto lesoch sa vyskytuje liana vinič lesný a hloh čierny. Taktiež tu môžeme nájsť panónske dubové sucholesy s dubom letným, javorom poľným, brestom, drieňom a inými druhmi v bylinnom poschodí, ako napr. kamienka modropurpurová, konvalinka dubová. Ramená Dunaja a kanály, ktoré pretkávajú Žitný Ostrov majú veľmi bohatú vegetáciu. Spomedzi chránených druhov rastlín sa tu vyskytuje lekná biele, leknovec štítnatý a ďalšie. Z hľadiska lesného hospodárstva možno konštatovať, že v priamo dotknutom území sa lesné porasty nevyskytujú. Charakter malých zalesnených území zastupujú parky v okolitých obciach okresu, ktoré sú chránené v rôznom stupni ochrany podľa ich významnosti.

Nelesná drevinová vegetácia

Nelesná drevinová vegetácia predstavuje všetky stromy a kroviny, ktoré nevytvárajú súvislý porast na lesnom pôdnom fonde. Môžeme ich identifikovať ako v intraviláne, tak aj v extraviláne sídla ako zeleň líniovú, plošnú a bodovú. V riešenom území je zastúpená prevažne líniovou a bodovou formou. Sú to vegetačné línie pozdĺž poľnohospodárskych účelových komunikácií, poľnohospodárskych areálov, odvodňovacích kanálov. Drevinovú skladbu tvoria najmä topol domáci, agát biely, javor poľný, jaseň obyčajný. Vtrúsený dub letný, dub zimný, javor mliečny, jelša lepkavá. Z krovia je to najmä baza čierna, svíba krvavý, vtáčí zob, bršlen bradavičnatý, trnka obyčajná.

Interakčné prvky líniové sa navrhujú ako aleje pri komunikáciách a ako pásy izolačnej zelene okolo športových areálov, priemyselných areálov a hospodárskych dvorov. Plnia funkciu izolačnú ale aj estetickú.

Plochy nelesnej drevinovej vegetácie – je to zeleň na plochách navrhovaných na biocentrá a biokoridory. Pri návrhu výsadby tejto zelene je potrebné drevinovú skladbu konzultovať Štátnou ochranou prírody. Navrhovaná drevinová skladba by sa mala pridŕžiavať drevinovej skladbe potenciálnej prirodzenej vegetácie daného územia.

Líniová zeleň pôdoochranná – navrhuje sa hlavne na plochách ornej pôdy nad 100 ha a na plochách ornej pôdy poškodenou veternou eróziou. Sú to pásy zelene tvorené 2 etážami, ktoré zabránia pôsobeniu erózie. Táto zeleň je kombinovaná s líniovými interakčnými prvkami, ktoré plnia tú istú funkciu, ale nachádzajú sa ako sprievodná zeleň komunikácií a tokov.

Tabuľka 3.3.2.2 Rozloženie výmery podľa typu územia v m²

Celková výmera územia v m ²	44 348 099
Poľnohospodárska pôda - spolu	21 065 389
- orná pôda 19 412 968	19 412 968
vinica	339 143
- záhrada	972 528
- ovocný sad	22 277
- trvalý trávny porast	318 473

Nepoľnohospodárska pôda - spolu	23 282 710
- lesný pozemok	599 325
- vodná plocha	15 154 082
- zastavaná plocha a nádvorie	3 884 950
- ostatná plocha	3 644 353

3.3.3 Infraštruktúra

Doprava

Dopravnú sústavu reprezentujú prioritne systémy automobilovej a železničnej dopravy.

Železničná doprava je hodnotená k významu koncovej železničnej trate Kvetoslavov - Šamorín. S ohľadom na nízky rozsah prepravných potrieb je od roku 1999 doprava na dráhe zastavená a koľaj je zrušená.

Z tohto pohľadu nadradeným komunikačným systémom v území je cesta I/63. Administratívny význam tohto cestného ťahu sa viaže na postavenie komunikácie v celoštátnej sieti. Z významu medzinárodnej dopravy možno cestný dopravný koridor I/63, resp. E 575 hodnotiť vo vzťahu prechodom cez Dunaj, tvoriacim hranicu SR/MR. V súčasnosti plní funkciu južného cestovného ťahu, ktorým alternuje definitívne vedenie cestného koridoru najvyššej úrovne. Cesta II/503 prechádza priečne suburbánnym územím a sprostredkúva v rôznom dopravnom význame dopravné vzťahy v zázemí bratislavského regiónu (Malacky – Pezinok - Senec- Zlaté Klasy – Šamorín). Cesta v najširších dopravných vzťahoch mimo riešeného územia čiastočne nahrádza nedobudovanú nadradenú komunikačnú sieť riešiacu prevedenie priebežnej kamiónovej dopravy cez intravilánovú časť Bratislavy (prepojenie D2/D61). Základné funkčné prvky komunikačného systému sídla tvoria v súčasnosti prieťahy ciest I. a II. triedy, na ktorých sa v súčasnosti realizuje vo veľkej miere dopravná práca vnútromestských i regionálnych vzťahov. Cesty III. triedy plnia v území funkciu napojenia sídiel menšieho významu. Novú dimenziu polohovej atraktivity územia súvisiacej nepriamo s dopravou predstavuje priestor vodného diela. Priebežná vodná doprava na Dunaji na územie priamy vplyv nemá.

Iné formy dopravy sú zastúpené najmä pešou a cyklistickou dopravou. Predpoklady dynamického rozvoja má cyklistická doprava. Najväčší predpoklad pre rozvoj vodnej dopravy sa predpokladá na rieke Dunaj, ktorá je súčasťou transeurópskej vodnej cesty E 80. Dĺžka vodnej cesty na území kraja je 48,35 km.

Letecká doprava s verejnou prepravou osôb sa v riešenom území nenachádza, najbližšie letisko je v Bratislave, resp. v Piešťanoch.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie pitnou vodou

Sídlný útvar Šamorín je pitnou a úžitkovou vodou zásobovaný verejným vodovodom v správe Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s., OZ Dunajská Streda. Tento skupinový vodovod zásobuje pitnou vodou aj obce okolo Šamorína. Zdrojom pitnej vody pre Mesto Šamorín vrátane Mliečna a Čilistova sú tri studne o doporučenej výdatnosti 140 l.s⁻¹. Voda je čerpaná do vežového vodojemu objemu 1300 m³. Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete v meste Šamorín je 40,4 km. Vodovodná sieť pozostáva prevažne z liatinových a z PVC potrubí profilu DN 80 až DN 300 a je vo vyhovujúcom stave. Straty vo vodovodnej sieti sú 25 %. Mestské časti Šamorína, Bučuháza, Šámot a Kral'ovianky, nemajú vybudovanú vodovodnú sieť, ostatné časti majú sieť vybudovanú (Mliečno, Čilistov).

Kanalizácia

Mesto Šamorín - je odkanalizované celé jednotnou kanalizačnou sústavou. Celková dĺžka je 39 564 m. Priemer stôk sa pohybuje od DN 300 až po hlavný zberač, ktorý je tlamového prierezu o veľkosti 2200/1390 mm. Jednotná kanalizačná sústava sa začala budovať koncom 60. rokov. V súčasnosti je vybudovaných 829 domových prípojkov. V meste žije cca 12 801 obyvateľov, z toho na kanalizačnú sústavu je napojených 10 942 obyvateľov. Dažďové a splaškové vody sú privádzané hlavným zberačom do areálu ČOV Šamorín, kde v odľahčovacej komore sú splašky odvedené na jestvujúcu ČOV. Ostatné dažďové vody sú odvádzané obtokom tlamovou stokou do čerpacej stanice, z ktorej sú dažďové vody prečerpávané do prírodného kanála VD Gabčíkovo.

Mestská časť - Mliečno je pokračovaním mesta z jeho východnej strany. Delená splašková kanalizačná sústava sa začala budovať v roku 2002. V súčasnosti je vybudovaných 85 domových prípojok. Súčasný počet obyvateľov je 800, z toho na kanalizačnú sieť je pripojených cca 335 obyvateľov.

Mestská časť - Bučuháza, Šámot a Kráľovianky sa nachádzajú severovýchodne od mesta Šamorín. V súčasnosti sú miestne časti odkanalizované. Súčasný počet obyvateľov je Bučuháza - 50, Šámot - 110 a Kráľovianky - 27.

Mestská časť - Čilistov sa nachádza na južnej strane mesta Šamorín. Delená splašková kanalizačná sústava sa začala budovať koncom 80. rokov. V súčasnosti nie sú vybudované domové prípojky. Súčasný počet obyvateľov je 800. V roku 2001 bola ukončená stavba rekonštrukcie a rozšírenia ČOV Šamorín. V súčasnosti je ČOV Šamorín prevádzkovaná ako biologická s nízkozaťažovanou aktiváciou s úplnou aeróbnou stabilizáciou kalu. Momentálne je ČOV využívaná na 75 %. Do ČOV Šamorín je zaústených 10 obcí - Šamorín, Báč, Blatná na Ostrove, Holice, Hviezdoslavov, Kyselica, Macov, Rohovce, Trnávka a Veľká Paka. Plánuje sa s napojením obce Horná Potôň.

Plynovod

Na území okresu Dunajská Streda sú vybudované nasledovné trasy plynovodov: Bratislava - Dunajská Streda, DN 300, PN 40; Dunajská Streda - Hroboňová, DN 300, PN 40; Dunajská Streda - Gabčíkovo, DN 300, PN 40. Okresom vedie aj diaľkový plynovod DN 300, PN 25 Bratislava - Dunajská Streda - Veľký Meder - Komárno s väzbou na podzemné zásobníky zemného plynu v Lábe.

Spôsob zásobovania teplom v dotknutom území zodpovedá štruktúra osídlenia, rozmiestneniu a veľkosti priemyselných zoskupení a tiež palivovým a technickým podmienkam energetických sústav.

V okrese Dunajská Streda sa nenachádzajú väčšie centrálné zdroje tepla. Sídla sú zásobované z lokálnych samostatných zdrojov tepla. Priemyselné podniky majú svoje tepelné zdroje.

Elektrická energia

Z hľadiska zásobovania a distribúcie elektrickej energie významnú úlohu zohrávajú transformačné stanice a elektrické vedenia.

Na území okresu je najvýznamnejším zdrojom elektrickej energie Vodné dielo Gabčíkovo s inštalovaným výkonom spolu 720 MW_{el} (8 x 90 MW_{el}).

Telekomunikácie

Mesto je napojené na digitálnu telefónnu ústredňu na ktorú je napojená pevná telefónna sieť spoločnosti T-Com. Obec je pokrytá signálmi mobilných telefónnych sietí T-Mobile, Orange a Telefónica O2.

3.3.4 Služby

Služby sú na úrovni typickej vidieckej vybavenosti sídiel.

Administratívne zariadenia zabezpečujú fungovanie sídla - mestský úrad, pošta, požiarna zbrojnica, daňový úrad, úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zdravotnícke zariadenia zabezpečujú zdravotnícke služby pre obyvateľov.

Školské zariadenia - materské školy, I. a II. stupeň základnej školy, gymnáziá a iné stredné školy.

Kultúrno-vzdelávacie zariadenia slúžia na uspokojovanie rozvojových potrieb obyvateľstva - mestská knižnica, klub dôchodcov.

Zariadenia telovýchovy a športu - športové ihriská.

Zariadenia obchodov a služieb - rôzne obchody, predajne, reštauračné zariadenia, hotely, penzióny. Súčasný kultúrny život mesta sa realizuje hlavne v mestskom kultúrnom stredisku. Zmiešaný spevácky zbor Sancta Maria pôsobí pri Rímsko-katolíckom kostole v Šamoríne.

3.3.5 Kultúrno-historické hodnoty územia

História mesta - ochrana kultúrneho dedičstva

Dunaj, vstupujúc cez Devínsku bránu, vytvára najväčšiu vnútrozemskú deltu v Strednej Európe. Jeho hlavný tok sa menil od 17. storočia, pričom naše mesto vzniklo pri vtedajšom hlavnom ramene. Dátum založenia Šamorína nie je známy. Podľa Mateja Bela a iných známych historikov, Šamorín dostal svoj názov po Panne Márii. Osadu „Villa Sancta Maria“ spomínajú listiny prvýkrát v r. 1238. Neskoršie pomenovanie (z roku 1287) bolo Zentmária, z čoho pravdepodobne pochádza aj dnešný názov Šamorín. Symbol panny Márie sa často objavuje v symboloch Šamorína - na erbe mesta, na zástave a pečiatke z roku 1405. Podľa ústneho podania, kráľ Štefan I. daroval Šamorínu privilégia. Kráľ Žigmund v roku 1405 daroval osade privilégia slobodného kráľovského mesta, ktoré Šamorínu zaručili tie isté práva ako mala vtedy Bratislava. Podľa zachovaných písomností sa kráľ Žigmund zdržoval v meste dvakrát - 15. októbra 1411 a 6. marca 1425, kedy zároveň oslobodil mesto od platenia cla. O polstoročie neskôr, mesto navštívil aj ďalší kráľ, Matej (dňa 9.-10. októbra 1466).

Nakoľko mestský kostol pochádza z 13. storočia, predpokladá sa, že škola pri fare už pravdepodobne existovala v 14. storočí, čiže skôr, než to zachytili listiny datované 1593. Ku koncu 14. storočia sa Šamorín stal centrom obchodu Žitného ostrova. Šamorínska remeselná výroba prispela vo veľkej miere k tomu, že sa mesto stalo centrom Horného Žitného ostrova. Šamorín zásoboval okolitý, prevažne poľnohospodársky región priemyselným tovarom. V roku 1411 dostalo mesto od kráľa Žigmunda právo na usporiadanie 2 - týždenných krajinských jarmok (v dňoch Urbana a Bartolomeja). Prvé cechové združenie v Šamoríne bolo založené v roku 1555 miestnymi kožušníkmi. Neskôr vznikli združenia krajčirov, hrnčiarov, zámočníkov, remenárov, zlatníkov, tkáčov, nožiarov, výrobcov mydla a obchodníkov s hovädzím dobytkom. Rybársky cech, založený v polovici 19. storočia, bol veľmi známy, mal svoj tradičný mosadzný kruhový erb a pečiatku zobrazujúcu postavu sv. Petra. Sľubný vývoj mesta bol prerušený tureckými vpádmi v 16. storočí. V roku 1589 stratilo mesto hodnotu slobodného kráľovského mesta a charakterom pripomínalo už len provinčné mesto. Od 17. storočia znova ožilo a opäť sa stalo hospodárskym a obchodným centrom Horného Žitného ostrova.

V druhej polovici 17. storočia bolo mesto Šamorín obývané väčšinou obyvateľmi nemeckej národnosti a protestantského vierovyznania, ktorí mali v mestskej rade rozhodujúci vplyv. Miestne obyvateľstvo bolo v tomto období prevažne evanjelického a reformovaného vierovyznania. Existenciu evanjelickej cirkevnej obce potvrdzujú záznamy z roku 1591. Z cirkevných listín je známe, že táto cirkevná obec už v roku 1602 vlastnila školu v Šamoríne. Palatín gróf Pál Pálffy v roku 1652 nariadil, aby protestanti prepustili svoje nehnuteľné majetky katolíckej cirkvi. Obidve protestantské cirkevné obce boli prenasledované a zbavené svojich farárov. Po vydaní tolerančného zákona Jozefom II. v roku 1781 sa šamorínski evanjelici znovu zorganizovali a v polovici 80 - tých rokov 18. storočia postavilo 814 obyvateľov mesta nový šamorínsky evanjelický kostol.

Bigotne katolícka rodina Pálffyovcov, zemepáni mesta, boli rozhodnutí získať miestnych kalvinistov pre katolícku vieru. Gróf už v r. 1652 dal na vedomie mestskej rade, že postaví kláštor (klastrom) a na niektorých svojich žitno-ostrovských majetkoch usídlí rád sv. Františka (paulánov). Panovník Karol III. dňa 21. augusta roku 1720 súhlasil s usídlením rádu paulánov v Maďarsku a tým pádom aj v Šamoríne. Pauláni si potom v r. 1778 postavili svoj kláštor a kostol, ktorý bol jediným kláštorom rádu sv. Františka z Pauly v Maďarskom kráľovstve. V škole paulánov, ktorá fungovala v budove kláštora, sa v druhej polovici 18. storočia vyučovalo po nemecky. Počas revolúcie v rokoch 1848 - 49 došlo k menším bojom aj v okolí Šamorína. Jednou z miestnych bitiek bol boj pri niekdajšej čárde Pipagyújtó, ktorá sa nachádzala v šamorínskom chotári. Dňa 12. mája 1849 bola budova čárdy zničená v boji a zahynulo tam 7 maďarských vojakov. Na tomto mieste je dnes pamätník padlých vojakov.

Koncom 19. storočia žila v meste Šamorín rozvinutá vrstva mešťanov a nastal rozmach vzdelávacích a kultúrnych ustanovizní. V roku 1872 vznikla za štátnej podpory meštianska škola. Casino, prvá kultúrna inštitúcia v Šamoríne, vznikla tiež v posledných desaťročiach 19. storočia. Počiatky dodnes existujúceho Dobrovoľného ha-

sičského zboru a jeho dychového orchestra siahajú podobne do týchto rokov a dnes má táto organizácia už 130-ročnú tradíciu.

V posledných rokoch 1. svetovej vojny a krátku dobu po nej bol v meste ruský a taliansky zajatecký tábor, ktoré - ho jedinou zachovalou pamiatkou je lipová alej, vysadená zajatcami na dnešnej Pomlejskej ceste. Na šamorínskom cintoríne sa nachádzajú 2 pamätníky zajatcov - kríž postavený na pamiatku padlých ruských vojakov a centrálny pomník 1992 talianskych zajatcov postavený v 1918.

2. svetová vojna priniesla pre Šamorínčanov tragické udalosti. Miestnu židovskú obec tvorilo pred deportáciami, v roku 1944 približne 70 - 80 rodín, spolu asi 350 ľudí. Táto cirkevná obec sa odtrhla od cirkevnej obce v Mliečne. Židia sa v Šamoríne objavili dosť neskoro, nakoľko im bolo usídlenie dovolené až v roku 1800. Miestni Židia sa zaoberali väčšinou obchodom, ale boli medzi nimi aj remeselníci, učitelia, lekári a advokáti. Ich cirkevná obec prežívala rozkvet v prvých desaťročiach 20. storočia. Mali svojho rabína, školu, učiteľa.

Vývoj Šamorína však nezastavili ani svetové vojny. Za vedenia Antala Khína, miestneho učiteľa a muzeológa v roku 1929 otvorilo svoje brány Žitnoostrovské múzeum s významným osvetovým poslaním. Začiatkom 30 - tých rokov bol založený miestny Spevokol Dalárda. V spoločenskom živote vtedajšieho Šamorína hrali dôležitú úlohu aktivity organizácií ako Divadelná garda, Spoločnosť gazdovských mládenčov a rôznych záujmových združení fungujúcich pod patronátom cirkví a politických strán. V rokoch 1920 - 1930 vychádzali v meste 2 týždenníky: Horný Žitný ostrov a Šamorín a jeho okolie, z ktorých vychádza posledný menovaný nanovo ako mesačník od roku 1991.

Administratívny význam Šamorína vyzdvihuje fakt, že do roku 1960 bolo mesto okresným sídlom. Mesto však svoje okresné postavenie stratilo a dnes patrí do okresu Dunajská Streda, ktorý je súčasťou Trnavského samosprávneho kraja. Počet jeho obyvateľov presahuje 12 tisíc. V súčasnosti funguje v Šamoríne 50 neziskových organizácií a 265 podnikov, ktoré sa usilujú o vytvorenie partnerstva pre rozvoj mesta.

Kultúrne pamiatky

Najvzácnejšou historickou pamiatkou v Šamoríne je budova reformovaného kostola, ktorá je jedným z najstarších a najkrajších kostolov na Žitnom ostrove.

Kostol reformovaný z 2. polovice 13. storočia, goticky prestavaný v 14. a 15. storočí.

Gotické nástenné maľby.

Radnica renesančná, neskôr viackrát upravovaná.

Meštiacke domy renesančné zo 16. storočia, prestavané v 19. storočí.

Kostol rímsko-katolícky barokový z polovice 18. storočia s nástennými maľbami od F. Sigrista.

Bývalý kláštor barokový, asi z roku 1778, upravený v 19. storočí.

Budova evanjelickej fary baroková z 1. pol. 18. storočia.

Kostol evanjelický tolerančný z roku 1785.

Meštiacke domy klasicistické z 1. polovice 19. storočia.

Synagóga postavená v historizujúcom slohu z polovice 19. storočia.

Pomník Sovietskej armády.

Významné osobnosti:

Narodil sa tu Tomáš Ján Hauer (1748-1820) - sochár a rytec.

Jozef Novák (1879-1917) - ľudovýchovný pracovník .

Ján Vylkydenský 1761-1834) - vydavateľ Prešpurských novín.

3.3.6 Rekreačia a cestovný ruch

Jedným z hlavných kritérií pre hodnotenie cestovného ruchu a rekreácie je počet návštevníkov v regióne.

Územie okresu Dunajská Streda má veľmi priaznivé podmienky pre rozvoj rekreácie a turizmu, ktoré však ešte nie sú dostatočne využívané.

Cestovný ruch je v prevažnej miere koncentrovaný v blízkych kúpeľných centrách Veľký Meder, Dunajská Streda. V rámci poznávacieho turizmu je potrebné spropagovať vyššie spomenuté historické pamiatky. Veľmi perspektívne pre tento región by bolo vybudovanie stredísk vidieckej turistiky v prihraničných obciach okresu a prepojiť priestory turizmu na oboch stranách štátnej hranice s Maďarskom a tiež vzájomné prepojenie kúpeľných lokalít. Novú dimenziu polohovej atraktivity územia súvisiacej nepriamo s dopravou predstavuje priestor vodného diela. Priebežná vodná doprava na Dunaji, pešia a cyklistická turistika. Predpoklady dynamického rozvoja má cyklistická doprava.